

Börtönújság

2012. február
megjelenik
kéthavonta

CXV. (115.) évfolyam

Alapítva: 1898

Munka a börtönökben 4

Miközben a nehéz gazdasági helyzet hatására éleződik a piaci verseny a vállalkozások között, a büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai sikertörténetet írnak. Az elítéltek munkájából nemcsak a börtöncégek, hanem a fogvatartottak is profitálnak. Az új munkalehetőségekről szól írásunk a 4. oldalon.

Tisztelt Olvasók!

A nagy hidegben három fogvatartotti esküvővel igyekeztek a börtönök egy kis meleget varázsolni a télbe, de végül csak két frigy kötött meg. Hogy a harmadik pár miért nem mondta ki a boldogító igent, cikkünkéből kiderül a 2. oldalon.

Az intézetek életét ezen kívül többek között *Hobo*, *Csernus doktor*, a Hidegzuhany zenekar fellépése és a Király vagy halál, valamint A fiú a tükröből című színházi előadások színesítették.

A dermesztően hideg napokban több városban is segítettek a fogvatartottak a szakadatlanul eső hó eltakarításába. A derekas munkát képriportban mutatjuk be. Elhunyt egyik legnagyobb színészünk, *Garas Dezső*, rá is emlékezünk lapunkban.

Sportrovatunkban már a londoni olimpia magyar esélyeit latolgatjuk, jogi oldalunk pedig a három csapás jogkövetkezményeit és az új nyilatkozati rendet járja körül.

Kellemes időtöltést kíván a szerkesztőség!

Börtönélet Hóhányók a hidegben

5

In memoriam Garas Dezsőre emlékezünk

7

Sport A londoni olimpiára készülünk

10

Börtönjog A három csapás jogkövetkezményei

11

Esküvők

A Békés Megyei BV. Intézetben mondta ki a boldogító igent egy fogvatartott és kapcsolattartó menyasszonya. Az ifjú pár három éve ismerkedett meg egymással. Már a házasságkötés is tervbe volt véve, de közben a nőlegény előzetes letartóztatása. A szerelem nem ismer akadályt, ezért úgy döntöttek, hogy így is egybekelnek. A férj szabadulását követően természetesen családi és baráti körben megtartják az ünnepséget és bepótolják mindazt, ami elmaradt. Veszprémben kettős esküvőre készültek, azonban az időjárás közbeszólt.

Hét év után ismét esküvőt rendeztek a veszprémi börtönben, aminek az lett volna az igazi különlegessége, hogy egyszerre két pár kel egybe. A ceremónia előtt nem sokkal azonban érkezett a hír: a sümegi menyasszonyt szállító gépkocsi a havas úton belecsúszott az árokba, ezért a hosszas helyszínelés után visszafordulnak. A másik pár viszont veszprémi volt, ők frigyre léptek. A fehér blúzós menyasszony, és a csak erre a délelőtti civil ruhába bújó nőlegény természetesen a nászindulóra vonult be a terembe, ahol *Molnár Erzsébet* anyakönyvvézető adta össze őket. A rövid szertartást megkönnyezte a maroknyi násznép és a házaspár három kislánya.

A ceremónia után az anyakönyvvézető lapunknak azt mondta, nem híve a börtönescsküvőknek, hiszen a civil életben is egybekelhetnek volna a párok ennél méltóbb körülmények között. A rács mögött lévő férfiaknak ez a kötelék biztonságot ad: nem hagyja el őket a kedvesük.

– Másfél évvel ezelőtt megtértem. A hitem nem engedi, hogy nőtlenként együtt háljak a párommal, ezért kötöttünk most házasságot, gondolva a szabadulásom utáni időkre – mesélte a 38 éves Cs. Zsolt.

A Vallomás! című verssel a szerkesztőség is sok boldogságot kíván az ifjú pároknak.

Király vagy halál

Izgalmas és érdekes színházi előadásnak volt ismét a helyszíne a balassagyarmati börtön Szent Mihály-kápolnája. Karácsonykor volt a bemutatója a Király vagy halál című darabnak, mely az egyén fejlődéséről szól. Arról, hogy a semmirekellő főhős lelkiismerete feltámad, és összefogással még saját rablóbandáját is jó útra téríti. Az alkalom sem volt mindennapos, mert karácsony okán saját gyerekeiknek is játszhattak a darab szereplői.

A börtönparancsnoktól megtudtuk, hogy az elkövetett tettek súlya nem volt kizáró ok a szereplőválogatáson, így „nehéz fiúk” is színpadra léphettek.

A darabot a Feldmár Intézet munkatársai írták és tanították be. A rendező, *Büky Dorottya*, volt parlamenti képviselő sem kérdezett semmit a fellépők múltjáról. „Mindenki annyit árult el magáról, amennyit akart. Volt, aki titkolózott, míg mások szinte kérdezték tetteikkel” – mondta.

A társszerző, a Kanadában élő *Feldmár András* interneten kísérte figyelemmel a próbafolyamatot, jelen volt viszont a korábbi környezetvédelmi miniszter, *Kórhódi Mária*, aki – a rendezővel egyetemben – végigénekelte-táncolta az előadást.

„A szereplőknek nehéz volt megszokniuk, hogy három lépésnél közelebb mehetnek egymáshoz és a darabban ki kell eresztetniük a hangjukat” – mondta *Büky Dorottya*.

A szereposztás nehézségeiről Budai parancsnok elmesélte, hogy a mesekörre jelentkező 15 fogvatartottból ketten is azért morzsolódtak le, mert nem akartak madarat vagy kis rókát játszani. Elvégre a hírnevére a börtönben is vigyáz az ember! A világ legszebb almafáját viszont közfelkiáltással alakította.

A legfontosabb még az volt, hogy az elítéltek negyvenöt percre felszabadultak, az előadás végén pedig megőlelhatték a közönség soraiban ülő gyermekeiket.

M.

Vallomás

A szerelem édes, mikor Neked adom a szívem!
S ha nem lehetsz velem, nem ér semmit az élet.
A szerelem tengerén egyedül szenvedek,
magamba zárt vágyaim repkednek.
De ez csak álom a szerelem tengerén, tudom,
Te szeretsz, s viszont szeretlek én!
Édes csóкод íze perzselte a szám,
s vágyom arra, hogy újra rám találj!
Szeretnek sokan, de úgy senki, mint Te.
Megtanítottál arra, hogy nem veszíthetlek el.
Hiányzol, mert imádlak Téged,
csillagos estéken felnézek az égre.
Ahogy a könny, a csillag is ott ragyog,
mint féltő szerelmed az arcomon.
A hang tudja, mely bennünk él, a titkunk
a szerelem, és ez több mindennél.
Álmodj szerelmem, ha a nap elfárad,
álmodj és valóra válhat!
Szebb a sors, mint ahogy most látod,
álmodd, álmodd a nemsokára beteljesülő álmot!

Horváth Henrik fogvatartott verse

Vác lelkésze kapta a Dizseri-díjat

Csuka Tamásné, a Váci Fegyház és Börtön lelkésze kapta januárban a Dizseri Tamás Szeretetszolgálati Díjat. Az elismerést azoknak adományozzák, akik kiemelkedő munkát végeznek az emberek testi-lelki gyógyításáért. A lelkészasszony elhivatottságát sokaknak nem kell bemutatni, de azért mi megteesszük.

A Magyarországi Református Egyház Zsinata, a Dunamelléki Református Egyházkerület, a Németajkú Gyülekezet Protestáns Fóruma és a Bethesda Gyermekkórház szervezésében dr. Bölcskei Gusztáv református püspök adta át a Dizseri Tamás Szeretetszolgálati Díjat Csuka Tamásné részére. A díjazott köszönetet mondott szolgálata „tanúinak”, így a börtönben lévő gyülekezetnek és családjának. Lelki gyermekeinek tekinti a fogvatartottakat, hiszen „sokukat elhagyja a családja és csak az Úristen marad a kapaszkodója. Nekem nincs más dolgom csak félreállni és odavezetni hozzá az embereket, arra az útra terelni őket, amire teremtett minket az Isten.”

Az egyik jó útra tért, már szabadult fogvatartott szerint Krisztus nélkül hordunk bilincseket, akár szabadon is. „Én is ezeket a bilincseket hordoztam, és a börtönben lettem szabaddá, amikor találkoztam Krisztussal. A börtönben jöttem rá, hogy van értelme az újrakezdesnek, és léteznek emberek, akik még nem söpörtek a szőnyeg alá. Margitka hosszú éveken át támogatott minket, mindig volt vigasztaló szava és útmutatása számunkra.” A volt fogvatartott ma már vállalkozást épít és embereknek ad munkát.

Régi csibészek

A Börtönújság 2009. szeptemberi számában hosszabb riportot közzeltünk Csuka Tamásnéval, és az akkor már szabadult, az ő segítségével jó útra tért elítéltekkel. Most ebből a riportból idézünk.

– Harminc éve Vácon élünk a férjemmel, aki tábori püspök. Jó lenne bevinni a vastag falak, rácsos ablakok mögé az evangéliumot, fogalmazódott meg bennünk, mikor nap mint nap elmentünk a fegyház mellett. De ez csak akkor sikerülhetett volna 1989 előtt, ha mi is elkövetünk valamit, amit azért mégsem akartunk – mondja mosolyogva a rövid, ősz frizurát viselő Csuka Tamásné.

Az elítéltek Margit nénije először egy héten egyszer mehetett be az intézetbe, de immár kilencedik éve főállású lelkészként naponta 8-10 órát tölt ott.

– Bár református vagyok, ökumenikus alapon, vagyis minden más felekezetre nyitottan tartom az alkalmakat. Én nem szelektálok, mindenki jöhet hozzám, nem kérek keresztlevelet, konfirmációs bizonyítványt. Hetente két-két bibliaórára, valamint keresztény beszélgetésre és egy-egy vallásos témájú filmklubra, illetve istentiszteletre kerítünk sort. Másfél órák az istentiszteletek, énekelünk, bizonyosságot teszünk, elmondják egymásnak a megtérésüket és az arról való bizonyosságtételt, amit a katolikusok tanúságtételnek neveznek. Családi beszélőket is engedélyezett a parancsnok úr, gyakran együtt sír ilyenkor az egész család; nem akarják elhinni, hogy a dúvad, aki korábban ütötte-vágta őket, részegeskedett, most bocsánatot kér tőlük mindenért.

Oktatás Debrecenben

Az Európai Unió és az Európai Szociális Alap pályázata révén hatvanhat fogvatartott kapott lehetőséget arra, hogy részt vegyen a Hajdú-Bihar Megyei Bv. Intézet képzésein.

Itt van az ősz, itt van... súgja az egyik fogvatartott zárkatársának. Ám nem az évszakok cserélődtek fel, hanem megkezdődött a várvavárt szakmaképzés a TÁMOP 5.6.2. kiemelt projekt keretében. A korábban személyiségfejlesztő tréningen részt vett fogvatartottak közül került ki az a harminc hallgató, akik részt vehetnek a számítógépes adatrögzítő és a festő-mázoló képzéseken. A szerencsés fogvatartottak adventje így nemcsak az ünnepre való várakozással telt, hanem az iskolakezdet is várták. A januárban elkezdődött 450 órás festő-mázoló képzésen tizenhat, míg a 300 órás, OKJ-s számítógépes adatrögzítő tanfolyamon tizenhárom fogvatartott vehet részt, a hallgatók pár hónapon át napi 6 órát koptatják az iskolapadot.

A szakmaképzések elméleti és gyakorlati ismereteket egyaránt nyújtanak. Modern gépekkel felszerelt számítógépes terem,

szívnálmas oktatási tananyag és jól felkészült oktatók várják a számítógépes adatrögzítő-képzésben résztvevőket. A festő-mázoló szakmát választók az elméleti oktatás mellett gyakorlati ismereteket is elsajátítanak, melyhez munka- és védőruhát, esz-

közöket is kapnak a program keretén belül.

Talán sok fogvatartottnak szokatlan újra visszatérni az iskolapadba, hiszen rég nem használt képességeit kell ismét elővenni a tarsolyból, de innen is biztatunk min-

denkit, hogy legyen ereje és kitartása a mindennapi munkához és jövőbeni terveinek megvalósításához.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának lapja

Felélős kiadó: Csóti András bv. vezérőrnagy, mb. országos parancsnok • Főszerkesztő: Szalai Tímea

Felélős szerkesztő: Mészáros Zita, Evenness Kft. • Fotó: Apró Andrea és archív

A szerkesztőség elérhetőségei

Cím: BVOP Sajtóiroda, 1054 Budapest, Steindl Imre u. 8.

Telefon: +36/1/301-8424, -25 • E-mail: sajto@bv.gov.hu • Nyomdai előkészítés: EVENNESS Kft.

Nyomda: Duna-Mix Kft., 2600 Vác, Barabás M. u. 1.

Munka a börtönökben

Miközben a nehéz gazdasági helyzet hatására éleződik a piaci verseny a vállalkozások között, a büntetés-végrehajtás gazdasági társaságai sikertörténetet írnak. Az elítéltek munkájából nemcsak a börtöncégek, hanem a fogvatartottak is profitálnak.

Január elsején lépett hatályba az a jogszabály-módosítás, amely egyértelműen kimondja, hogy az elítélteknek kötelező dolgozniuk. Ennek az intézkedésnek és a hozzá kapcsolódó munkának köszönhetően a foglalkoztatott elítéltek száma 2010-hez képest jelentősen nőtt, és bár a jogalkotó csak az elítéltek számára írja elő a kötelező munkavégzést, az előzetes letartóztatásban lévők is szívesen jelentkeznének munkára. A fogvatartottak ugyanis munkájukért munkadíjat kapnak, amelynek legkisebb összege a mindenkor minimálbér egyharmada, jelenleg mintegy 25 000 forint. Ebből naponta 300 forintot vonnak le a fogva tartás költségeinek fedezésére, a fennmaradó összeget azonban szabadon felhasználhatják étkezésre, telefonálásra, de családjuknak is küldhetnek belőle, vagy akár tartalékolhatnak a szabadulás utáni életre.

A fogvatartottak foglalkoztatása több szempontból is hasznos. Egyrészt elősegíti a társadalomba való visszailleszkedést, mert a büntetés-végrehajtás olyan munkát biztosít, amellyel akár szabadulás után is foglalkozhatnak, másrészt hasznos időtöltést jelent, mert kimozdulhatnak a zárkából, és értelmes, termelő tevékenységet végezhetnek.

A foglalkoztatás kétféle formában történhet. Vagy az úgynevezett költségvetési munkáltatás keretein belül, vagy a bv. intézetek mellett működő gazdasági társaságoknál. Költségvetési munkáltatásnak azt nevezzük, amikor az intézet fenntartásához, működéséhez szükséges munkával bízzák meg a fogvatartottat. Ez

a gyakorlatban azt jelenti, hogy asztalos, lakatos, festő, vagy más, hasonló, karbantartó-jellegű munkát kap, esetleg a börtön konyháján kell segídeznie. Ez a munkavégzés nem keverendő össze a kötelezően végzendő, díjazás nélküli munkával, ami a börtönök tisztántartását segíti elő, havonta maximum 24 óra időtartamban.

A bv. intézetek mellett működő, fogvatartottakat foglalkoztató 12 gazdasági társaság közül 8 mezőgazdasági, 4 pedig ipari tevékenységet végez, így az ott fellelhető munkalehetőségek ennek megfelelően rendkívül sokrétűek. A teljesség igénye nélkül néhány példa: Pálhalmán és Állampusztán az állattenyésztés és a növénytermesztés számos területén tudnak munkát biztosítani, de a pálhalmi biogázüzemben felhasznált élelmiszer-hulladék előkészítésében is részt vesznek a fogvatartottak. Kalocsán és Balassagyarmaton egyenruhákat, formaruhákat varrnak, cipőt gyártanak, Tökölön a papíripari termelőmunkába kapcsolódhatnak be, Sopronkőhidán vas- és acélszerkezeti munkákat végeznek, Vácot nyomda működik. A főként előzetesen letartóztatottak elhelyezésére szolgáló Fővárosi Bv. Intézetben a Pálhalmi Agrospeciál Kft. beruházásában megvalósult zöldségfeldolgozó üzemben, vagy a PET-palackok újrahásznosításával

foglalkozó üzemben kaphatnak munkát a fogvatartottak. A Venyige utcai objektumban egyébként a közeljövőben megnyílik a pálhalmiak új, korszerű mosodája is. A felsorolás korántsem teljes, a munkalehetőségek az intézetek sajátosságainak megfelelően rendkívül változatosak.

Új munkalehetőségek

Egyre nő azon termékek köre, amelyet a bv. gazdasági társaságai képesek előállítani, mert a nyereség nagy részét a gazdasági társaságok fejlesztésekre, újabb fogvatartotti munkahelyek létesítésére fordítják. A Belügyminisztérium úgy járult hozzá a munkalehetőség biztosításához, hogy kötelezővé tette a rendvédelmi és egyes kormányzati szervek számára, hogy bizonyos esetekben a büntetés-

végrehajtás gazdasági társaságaitól rendeljék meg a termékeket, szolgáltatásokat. Fontos megemlíteni, hogy a munkavégzés során eladható, minőségi, versenyképes terméket kell előállítani. A termelés magas színvonalát mutatja, hogy többek közt a rendőrök, tűzoltók, börtönőrök egyenruháját teljes egészében a fogvatartottak készítik, és a börtönök konyhájára kerülő étel összetevői is egyre nagyobb arányban származnak a büntetés-végrehajtás gazdasági társaságaitól. A munka minőségét jelzi az is, hogy Pálhalmán például olyan acélszerkezeti üzem működik, ahol több mint száz fogvatartott 300 külsős, civil munkavállalóval dolgozik együtt. A munkavégzés során megszerzett tudás, szakmai tapasztalat tehát a szabadulás utáni életben is felhasználható, aki szakítani szeretne korábbi bűnöző életével, az esélyt kap arra, hogy tisztességes munkával, tisztességes bérből kezdje meg szabadulás utáni „új” életét.

B. Zs.

A Tettel az okmányirodában

A szabadulás előtt álló fogvatartottak jelentős része nem rendelkezik a szabadulás utáni új életük megkezdéséhez szükséges személyes iratokkal. Ezek hiányában azonban elhúzódhat a fogvatartott társadalmi és munkaerő-piaci visszailleszkedése, hiszen nem csupán a munkavállalás, hanem a szociális szolgáltatásokhoz és ellátásokhoz való hozzáférés lehetősége is elérhetetlenné válik számukra.

Ezt felismerve, a nyíregyházi bv. intézet – a TETT Program segítségével – hét, többségében szabadulás előtt álló fogvatartottnak adott lehetőséget új személyi igazolványuk elkészítéséhez a Munkaügyi Központ, az Igazságügyi Szolgálat és természetesen a Nyíregyháza Polgármesteri Hivatalának segítségével.

Zárkaszentelés Kalocsán

Vízkereszt ünnepéhez kapcsolódóan hagyományteremtő zárkaszentelést tartottak Kalocsán. A zárkákat, valamint a személyi állomány kérésére több irodát és szolgálati helyet szentelt fel az intézet börtönlelkésze. Mind a fogvatartottak, mind a személyi állomány nagy örömmel fogadta az új kezdeményezést.

Hóhányók

A februári, rendkívül hideg télben a fogvatartottak is segítettek a hóeltakarításban

A kalocsaiaknak hat fogvatartott volt segítségére, és az egriek is megragadták a lapát végét.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet fogvatartottjai hólapátolással járultak hozzá a belváros közlekedési viszonyainak javításához. A belváros igazságügyi centrumát tisztították meg a pár nap alatt leesett nagy mennyiségű hótól.

Tíz állampusztai elítélt három napon át tisztította a kalocsai köztereket a szüntelenül szakadó hótól.

Hobo és Csernus Tökölön

Földes László Hobo és dr. Csernus Imre is beváltotta a legutóbbi látogatásukkor tett ígéretét: ismét találkoztak a fogvatartottakkal, ezúttal mindketten a Fiataikorúak Bv. Intézetében.

Hobo tavaly nyáron lépett fel a szombathelyi bv. intézetben „Tudom, hogy nincs bocsánat” című önálló estjével. Ahogy azt mi is megírtuk (*Börtönújság*, 2011. augusztus – a szerk.), a József Attila-versek előadása közben angyal szállt el a teremben.

Ott és akkor őt is magával ragadta a miliő és előadásának fogadtatása, és fel is ajánlkozott egy újabb fellépésre. Erre került sor január 11-én Tökölön, ahol 80 fogvatartott várta izgalommal az élő blueslegendát.

Hobo ide sem csupán előadóművészként érkezett; a közönség láthatta sokszínű személyiségét, érző, emberi oldalát is. Gondolatai, különféle stílusban előadott *Viszockij*- és József Attila versei célba találtak; ha csupán rövid időre is, de a közös élmény és a remény erejével Tökölön is valódi közösséggé kovácsolták az érdeklődő közönséget.

Dr. Csernus Imre pszichiáter, több népszerű könyv szerzője is visszatérő vendég Tökölön. 2010. év végi látogatása (*Börtönújság*, 2010. december – a szerk.) után januárban ismét találkozott 95 tököli fogvatartottal. A Drogma című könyv szerzője – melyet a függőségről és a drogproblémákról írt – rendkívül jónak értékelte azt a figyelmes és interaktív kapcsolatot, amely hallgatóságával kialakult. A beszélgetés során termékeny vitát folytatott egymással

az előadó és hallgatósága. A fogvatartottak és a nevelők sok kérdést is feltettek a neves pszichiáternek, így a drogproblémák mellett számos izgalmas téma is szóba került. A beszélgetés végén a fogvatartottak egy fából faragott pisztolyt ajándékoztak a pszichiáternek, amit az egyik, Csernus doktorral korábban vitába szálló fogvatartott nyújtott át.

Evangéliumi napok Állampusztán

Megtérés és újjászületés címmel januárban evangéliumi hétvégét tartottak az Állampusztai Országos Bv. Intézetben. Az ökumenikus napokon több felekezet is gondoskodott a lelki „táplálékról”: mintegy 250 fogvatartott vehetett részt Hecker Márton metodista lelkész istentiszteletén, Oroszi Gábor metodista lelkész öskeresztény bibliakörén, volt katolikus mise Csorba József atya celebrálásával és református istentisztelet Kovács István református lelkész vezetésével. A fogvatartottak bibliaköre egy bibliai témájú előadást vitt színre.

Fotókiállítás a börtönkápolnáról

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal és a Balassagyarmati Fegyház és Börtön közös szervezésében január 26-án nyílt meg Gránitz Miklós fotókiállítása „Imaház a rácsok mögött, egy börtönkápolna feltámadása” címmel, amelyet az érdeklődők március 31-éig tekinthetnek meg. A munkát megörökítő fotókiállítás megnyitóján dr. Tamási Judit, az Örökségvédelmi Hivatal elnöke fontosnak tartotta kiemelni, hogy „a rácsok mögött több tucatnyi emberi lélek is megújult, nemcsak a kápolna”. Csóti András bv. vezérőrnagy, mb. országos parancsnok köszöntőjében hangsúlyozta, hogy „jó úton járunk, és érdemes ezt a munkát végeznünk... Fegyőr vagyok, a ruhát megismerem, de a képeken nem elítélteket látok, hanem olyan embereket, akik szeretettel, figyelemmel munkát végeznek, mindezt örömmel.” Budai István bv. ezredes, az intézet parancsnoka szerint a munka során csodák születtek. Az egyik ilyen csoda, hogy a freskófestők közül ketten már a szakmában dolgoznak, és egyikük a napokban házasodott. Jókai Anna Kossuth-díjas író, költő arról beszélt, hogy „nem adhatjuk fel a harcot, nincs elveszett ember. Tegyük jobba azt, aki jobba akar lenni.” Varga László, a Balassagyarmati Fegyház és Börtön lelkésze szerint pedig a „balassagyarmati börtön kápolnájába besütött a nap, és Isten kegyelmének semmi nem tud ellenállni, sem a fegyver, sem a rácsok”. A szerző, Gránitz Miklós a megnyitó zárszavában azt az élményét osztotta meg, hogy a freskóterápia során olyan közösségformáló akarat talált találkozott, amelynek célja az elesett emberek felemelése volt.

Garas Dezső emlékére

**2011 utolsó előtti napján hunyt el az egyik legnagyobb kortárs
színművészünk, sokak kedvence, Garas Dezső. Szimbolikus és
erős alakításainak képe bennünk él, mint ahogy néhány,
a szerepeitől elválaszthatatlan szállóige is.
Búcsúzóul felidézzük életművét.**

Garas Dezső Grósz Dezső néven született Budapesten, 1934. december 9-én. A Nemzet Színésze címmel kitüntetett, Kossuth-díjas, kétszeres Jászai Mari-díjas színész és rendező 1957-ben végezte el a Színház- és Filmművészeti Főiskolát, ahonnan rögtön a Nemzeti Színházhoz szerződött. Már első filmjében, az 1954-ben készült Liliomfiban kitűnt karakteres játékaival az ifjú, ám esetlen és esélytelen udvarló, Schnaps szerepében. Utolsó fellépése néhány nappal halála előtt, december 20-án volt a Nemzeti Színházban, amikor is egyik kedvenc partnere, *Töröcsik Mari* kérésére még eljátszotta az apa szerepét *Fejes Endre* és *Presser Gábor* Jó estét nyár, jó estét szerelem című darabjában. Töröcsik Mari mellett munkássága során leginspirálóbb partnereinek *Darvas Ivánt*, *Kútvolgyi Erzsébetet* és *Kern Andrást* tartotta.

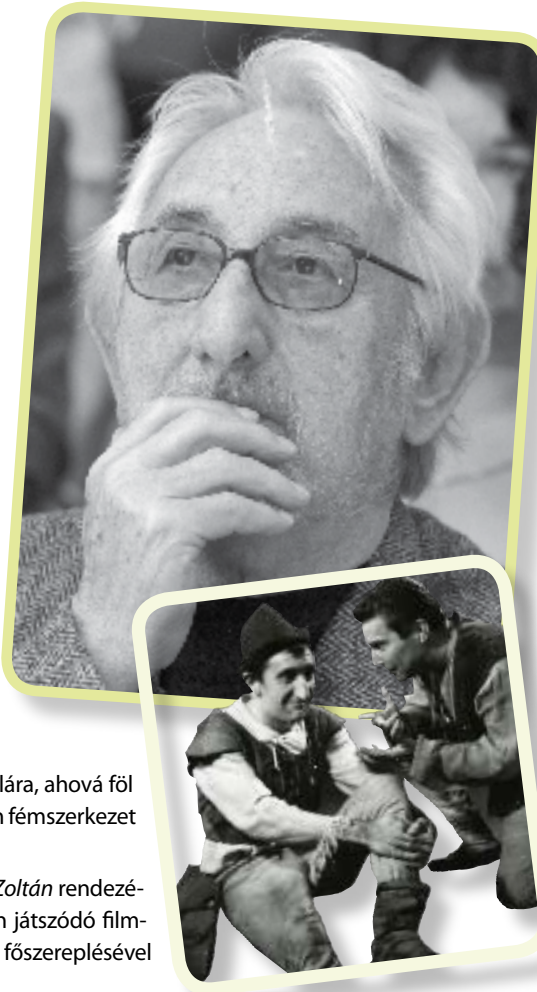
Fém munkából lett színész

A fém megmunkálásra szánt tanoncfiatal fogadásból ment el felvételizni a színművészeti főiskolára, ahová föl is vették, amiért saját bevallása szerint nemcsak a közönség tartozik örök hálával, hanem minden fémszerkezet – merthogy igen tehetségtelen marós volt.

Erős nyomot hagyott a magyar filmtörténelemben az a két alakítása, ahol fociját játszik. *Fábri Zoltán* rendezésében játszotta el *Steinert* a Két félidő a pokolban című, szívszorító, a második világháborúban játszódó film-ben. Azon a meccsen az élet volt a tét. A filmnek *Stallone*, *Michael Caine*, *Max von Sydow* és *Pelé* főszereplésével elkészült az amerikai változata is, mely *Menekülés a győzelembe* címmel lett kasszasiker.

Az igazán emblematikus szerepét 1973-ban játszotta el. *Sándor Pál* mára klasszikus filmikonjában *Minarik Edét*, a mosodás edzőt alakította, aki arról álmodozik, hogy csapata, a Csabagyöngye bejut az NB I-be. Az elszánt edző szájából hangzott fel az ismert mondat: „Kell egy csapat!” Tíz év múlva ismét Sándor Pál rendez egy újabb klasszikusban. A Ripacsokban Kern Andrással éneklí felejthetetlenül, egy nadrágban, hogy „egyedül nem megy”.

A magyar színház- és filmművészet egyik legnagyobb alakját a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Sztankay István az utód

A Nemzet Színésze vagy Színésznője címet a nemzeti színjátszás élő művészei közül azok kaphatják meg, akik a nemzeti irodalom tolmácsolása, a magyar színművészet, a nemzeti színjátszás fejlesztése, népszerűsítése során kimagasló érdemeket szereztek. A címet, mely a halálig szól és egyszerre legfeljebb tizenketten viselhetik, első ízben 2000-ben adták át. Ha a cím egy viselője elhalálozik, a megüresedett helyre a cím többi birtokosa egyhangú szavazással tehet javaslatot. *Garas Dezső* halála után a Nemzet Színésze címet *Sztankay István* érdemelte ki.

Színház Kecskeméten

Színházi előadással ünnepelték a magyar kultúra napját január 22-én a Bács-Kiskun Megyei Bv. Intézetben. Az I. számú egység zárkacsarnokában százötven fogvatartott tekinthette meg *Makranczi Zalán* és *Perjés János* előadásában *Paulinyi Tamás* Bólibál című regényéből készült Fiú a tükörből, avagy rekviem a gyerekkorért című darabját. A budapesti Turay Ida Színház művészei nem először léptek fel börtönben, a színdarabot a győri bv. intézetben játszották először fogvatartottaknak.

Hidegzuhany Tökölön

Az egy éve alakult Hidegzuhany zenekar január 17-én lépett fel Tökölön, a Fiatalokért Bűntetés-végrehajtási Intézetében, ahol nagy sikerű koncertet adott, karaokeshow-val fűszerezve. A zenekar a populáris dallamvilág és a punkrock stílus közötti határvonalon találta meg hangzását.

Vadlovakat tanítanak be

Az USA Colorado és Oklahoma államában a megbízható és állatszerető elítéltek vadlovak gondozásával és kiképzésével is foglalkozhatnak. 1992-ben került sor a program beindítására, a lovakkal való bánásmódra több hónap

alatt képezik ki az elítélteket. A fogvatartottak megtanulják az állatok irányítását, ápolását, etetését, munkájuk révén pedig havonta 20-30 ló kiképzésére nyílik lehetőség. A lovakkal való kommunikáció megköveteli a nyugodt és higgadt viselkedést, türelemre tanít, így az állatok idomítása kedvezően befolyásolja a programban résztvevő elítéltek jellemét.

Nem csak itthon, hanem Tajvanon is fontosnak tartják a börtönön belüli foglalkoztatást. Tajvanról érkezett a hír, hogy komoly sikert és bevételt könyvelhet el magának egy ottani szabadtéri börtön, ahol a rabok biobaromfik tenyésztésével foglalkoznak. A Tainan városa melletti fegyintézethez 260 hektáros terület tartozik, amelynek természetes „szögesdrótjai” a környező hegyek és egy tó. Nem véletlen, hogy ide csak azok kerülhetnek, akiket legfeljebb öt év szabadságvesztésre ítélték, és legalább két hónapot letöltöttek büntetésükből zárt fegyintézetben.

Itt havonta csaknem 10 ezer csirkét nevelnek a rabok.

Csirkét tenyésztenek a tajvani elítéltek

Karácsonyi csoda: a pápa esete 300 rablóval

Advent negyedik vasárnapján háromszáz rabbal találkozott a legnagyobb római büntetés-végrehajtási intézetben XVI. Benedek pápa, aki az elítéltek kérdéseire is válaszolt. Rebibbia központi börtöntemplomában a pápa a bűnösök újranevelését, az igazságügyi tévedések és a rossz bánásmód elkerülését, az emberi jogok védelmét szorgalmazta.

– A rabok emberek, akik bűncselekményük ellenére tiszteletet és méltóságot érdemelnek. Védenünk kell a társadalmat, de ismét integrálnunk kell azokat is, akik hibát követtek el, anélkül, hogy eltaposnánk méltóságukat. Máskülönben kétszeresen büntetjük őket – hangzott XVI. Benedek.

A börtönlátogatáson egy rab felolvasta az általa írt imát, tíz társa pedig kérdéseket tett fel az egyházfőnek. Egyikük könnyeivel küszködve arra várt választ, megértik-e a politikusok a börtönökben élők nehézségeit. Felszólalt a bevándorló Omar, a kislányát még sohasem

látó Umberto és a börtönkórházban AIDS-betegeket ápoló Federico. Egy nevét elhallgató rab azt mondta: nem vagyunk szörnyek. Gianni azt kérdezte, ha cellájában pap nélkül imádkozik, Isten feloldozza-e a bűneit. XVI. Benedek minden kérdésre válaszolt, majd kezet fogott a rabokkal.

XXIII. János volt az első pápa, aki 1958 karácsonyán felkereste a Vatikán közeli Regina Caeli börtönt. II. János Pál 1983 karácsonyán járt Rebibbiában, amikor merényletével, Ali Agca török terroristával találkozott.

A Fontcalent büntetés-végrehajtási intézetben lelkes önkéntesek csoportja börtönszótárat állít össze. Az ötlet felvetői abból indultak ki, hogy az elítéltek könnyebben be tudnak illeszkedni a börtönéletbe, ha ismerik a börtön falain belül használt szlenget. A Valenciái Önkormányzat és a Szolidaritás Alapítvány finanszírozza a projektet, a szótár összeállítója pedig egy olyan fogvatartott, aki visszaesőként tölti szabadságvesztés-büntetését. A készülő kiadványban már régóta létező és teljesen új szavak is megtalálhatók, bizonyos szavakat a roma fogvatartottaktól, sok kifejezést a dél-amerikai országokból érkező elítéltektől vettek át.

Nem mind arany, ami fénylik

A Partinverse Társadalmi Munkaközösség részt vett a Milánóban megrendezett országos kirakodóvásáron, ahol a munkaközösség által támogatott mantovai bv. intézet is megjelent a börtön elítélteitől készített ékszerekkel. A „Nem mind arany, ami fénylik” nevű, asszociációktól sem mentes program azt teszi lehetővé a női elítéltek számára, hogy kibontakoztassák tehetségüket az ékszerkészítés terén.

A szárnyasok mentesek minden vegyszertől és jó izmosak, ugyanis a foglyok egy olyan helyi csirkefajtát tenyésztene, amelynek a vérében van a küzdelem: 3 hónapos koruktól harcra kelnek egymással. Az üzlet jól megy, hiszen a vevők zöme környékbeli, akik alkalmanként akár tucatnyi csirkét vásárolnak. A szabadtéri „agrár-börtön” zöldséget és gyümölcsöt is termeszt, főként káposztát és mangót.

Húsz év után vette észre az ablakmosóját

Rongálás miatt értesítette egy egri férfi a rendőrséget, a kitérő járőr azonban megállapította, más áll a bejelentés hátterében. A férfi azért tett bejelentést, mert éppen indult volna a közel 20 éve tulajdonában lévő Lada gépkocsijával, mikor úgy látta, hogy azt megrongálták: két fekete pöttyöt tettek a motorház tetejére, így nem mert elindulni. Az intézkedés során a járőr megállapította a helyszínen, hogy nem történt rongálás, nem helyeztek el idegen tárgyat a motorháztetőn, csupán az ablakmosó nyílását nem vette észre a jármű tulajdonosa az elmúlt évek alatt. További rendőri intézkedésre nem volt szükség, és a tulajdonos is megnyugodott.

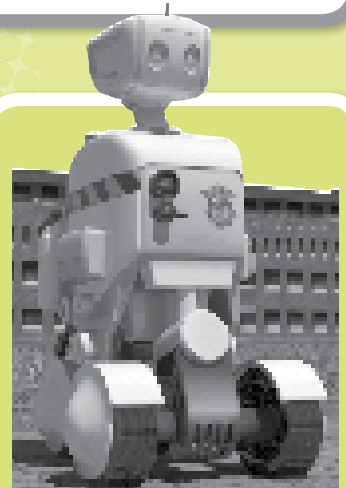
Börtönszótár

Ez a jövő? Robotfegyőr

Robotfegyőrök dolgoznak Dél-Korea Pohang városának büntetőintézetében. Az új munkaerők csatasorba állítása egyelőre nem végleges, a próba három hónapra szól.

A robotok négy lábon haladnak, kamerákkal és szenzorokkal vannak felszerelve, amelyek segítségével folyamatosan keresik az erőszakos cselekményeket, és fel tudják kutatni az öngyilkosságra készülő személyeket is. Ha

rendellenességet tapasztalnak, a robotok riasztják a börtön személyzetének tagjait. Ugyanakkor általános az a vélemény, hogy a gépek külsejét még finomítani kell, hogy a fogvatartottak elfogadják az új lakótársakat.

KÉSZÜLŐDÉS AZ OLIMPIÁRA

Január magyar szempontból legizgalmasabb versenye volt a női és férfi vízilabda, valamint a férfi kézilabda Európa-bajnokság. Emellett összegyűjtöttük a nyáron kezdődő londoni olimpia érdekességeit és magyar vonatkozásait.

Vízilabda – dupla bronz

Az olimpiaielőtti legnagyobb megmérettetésére készültek vízipólósaink az eindhoveni vízilabda-Európa-bajnokságon. Női válogatottunk egy könnyed (Nagy-Britannia) és egy szoros (Hollandia) győzelmet követően nem bírt az orosz válogatottal, így csoportjukból másodikként jutottak tovább. Az elődöntőbe egy kétgólos siker vezetett Spanyolország ellen, azonban ott Görögország megálljt parancsolt, így a bronzérem volt a tét. Itt hatalmas küzdelemben visszavágtunk Oroszországnak, és a mieink megszerezték a bronzérmet.

A férfiválogatott valósággal végigrobogott a csoporton, és 100 százalékos teljesítménnyel jutott az elődöntőbe, ahol a montenegrói válogatott, velünk ellentétben, rendkívül magabiztosan játszott. Így itt is a bronzmérkőzés jutott nekünk, ahol egy izgalmas meccsen három góllal vertük az olasz válogatottat.

2012, London

Az ez évi nyári olimpiai játékokat 2012. július 27. és augusztus 12. között rendezik meg Londonban, amely a 30. lesz az újkori olimpiák történetében, az érmek 26 sport 39 ága között dőlnek el. A játékokra 204 nemzet nagyjából 10 500 versenyzőjét várják. Érdekesség, hogy a házigazda britek minden sportágban indítanak versenyzőt és csapatot.

A mára már szinte kötelezővé vált kabalaállatok megalkotásából természetesen London sem maradhatott ki. 2010. május 19-én mutatták be a 2012. évi nyári olimpia és paralimpia kabalaállatait. Wenlock és Mandeville két rajzfigura. Wenlock Much Wenlockról, a mai olimpia előfutárának helyszínéről, míg Mandeville Stoke Mandeville-ről, az első paralimpia egyik válogatójának helyszínéről kapta a nevét.

Nem indult könnyedén az olimpia szervezése, mivel London számos esetben hozott vitatott döntéseket. Néhány muzulmán ország képviselője hangot adott abbéli aggályának, hogy a játékok pont az iszlámok szent havában, a Ramadán ideje alatt zajlanak majd, amely 2012. július 21-től 2012. augusztus 20-ig tart.

Az olimpiai logó is kapott hideget-meleget: Két 'London 2012' feliratot hordozó logó is készült: az egyik a pályázatra, a másik pedig a játékok szimbólumaként. Ez az új szimbólum a 2012-es számot képviseli, mely szám az olimpiai öt karikát a 0 számjegyen hordozza. Ez az első alkalom az olimpiák történetében, hogy egyazon témán alapuló logót használnak mind az olimpiai, mind a paralimpiai játékok. Több forrás is érdekes megnevezéssel illette a londoni olimpia logóját: egyesek a „törött ablak”, mások a „hip-hop graffiti” névvel illették.

Férfikézilabda-Eb – belépő az olimpiára?

Mocsai Lajos együttese – vízilabdásainkhoz hasonlóan – mozgalmas időszakot élt át. A Nagy László-ügy, a sérülések, valamint a csapat összetételének változása miatt nem számíthattunk bravúrra. A csoportmeccsek során Oroszország és Spanyolország ellen végletekig izgalmas mérkőzésekben értünk el döntetlent, a legnagyobb bravúr azonban a francia válogatott elleni győzelmünk volt. Sajnos a középdöntőre elfáradtunk, és két vereségbe is belefutottunk. A torna eredményes lezárása az olimpiai kvalifikáció miatt is fontos volt, ezt a fiúk is érezték: kiélezett meccsen döntetlent értünk el Horvátországgal szemben, így készülhetünk a kvalifikációs tornára.

Magyar esélyek

Reményeink szerint a magyar sportolók a vízben ismét megmutatják erejüket: kajak-kenuban és evezésben 3-4 sportolónktól joggal várhatunk olimpiai bajnoki címet, a pontszerzés pedig minden versenyzőnél célkitűzés. Az úszómedencékben ismét Gyurta Dániel érhet célba, valamint tanúi lehetünk a Cseh Laci kontra Egyesült Államok aranycsatának. Csapatsportokban férfivízilabdásaink dönthetik meg saját rekordjukat, sorozatban megnyert négy olimpiával, a hölgyek pedig a dobogós helyezésekben bízhhatnak. Kézilabda-válogatottjaink közül sajnos csak a férfiaknak szurkolhatunk, akik jó eséllyel pályáznak a pontszerző helyek egyikére. Aranyeséllyel utazik Berki Krisztián is, aki lólengésben érhet fel a csúcsra.

Sövény Hunor

Jogi kérdezz-felelek

Közkedvelt rovatunkban ezúttal elsősorban a „három csapás” jogkövetkezményeit és a nyilatkozatok új rendjét ismertetjük.

Igaz, hogy nem nyilatkozhatok senkinek arról, amit elkövettem?

Valóban változott a törvény, de nem így. Nyilatkozni lehet, de mostantól nem lehet érte pénzt vagy más vagyoni ellenszolgáltatást kérni, se saját részre, se másnak (például a családnak). Ez a könyvkiadásra is vonatkozik.

Ha ez mégis megtörténik, akkor a megállapodás semmis, és azt, aki a pénzt kapta, vagy aki ígérte, a bíróság fogja kötelezni, hogy az összeget az állam felé fizesse ki.

Már most hallani arról, hogy több „híres ember” könyvet fog kiadni bűncselekményével kapcsolatban, nekik lehet?

Nem. Ők is csak akkor adhatnak ki könyvet, vagy nyilatkozhatnak pénzért, ha letelt a mentesítési idő, vagyis mentesültek a büntetett előélethez fűződő hátrány alól.

Ez például annak, aki szándékos bűncselekmény miatt kiszabott, egy évet meg nem haladó szabadságvesztést töltött, 3 évi vára-kozást jelent. Addig csak ingyen nyilatkozhat, és jogdíjat sem kaphat a könyve után.

Azt hallottam, hogy valaki egy eljárásban kapott a „három csapás” alapján életfogytiglant. Az nem csak a visszaesőkre vonatkozik?

A büntetés ugyanaz. Ha valaki, legyen akár büntetlen előéletű, három olyan bűncselekményt követ el, ami személy elleni erőszakos bűncselekmény, akkor ugyanazt a büntetést kell kiszabni rá, mint aki többszörös visszaesőként követ el harmadszor is személy elleni erőszakos bűncselekményt.

Tehát a „három csapás” lényege a személy elleni erőszakos bűncselekmények számának csökkentése. Ezért, aki három ilyet követ el, akár visszaeső, akár nem, ugyanazt a szigorú büntetést fogja kapni.

Mekkora ez a súlyos büntetés?

Aki három, személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el, azal szemben a legsúlyosabb büntetés felső határa a duplájára nő.

(Példa: a 2-től 8 évig terjedő rablás elkövetésekor halmazati büntetésként akár 16 év is kiszabható.)

Ha az így számított felső határ a húsz évet meghaladja, vagy a három bűncselekményből egyre akár életfogytig is adható, akkor nincs bírói mérlegelés, kötelező az életfogytig tartó szabadságvesztés kiszabása.

Ha három különböző dologért ítélnék el, akkor mindenképpen ezt kapom?

Ha mindhárom cselekmény személy ellen irányuló erőszakos bűncselekmény, akkor igen. A törvény konkrétan felsorolja azt a több mint 30 bűncselekményt, ami „személy elleni erőszakos”-nak minősül.

Ide tartozik például az emberölés, de a testi sértés, garázdaság, önbíráskodás, személyi szabadság megsértése, kényszerítés, erőszakos közöszlész, szemérem elleni erőszak, zsarolás éppúgy, mint a hivatalos személy vagy közfeladatot ellátó személy elleni erőszak is.

Tényleg nehezebb lesz fokozatot váltani?

Igen. Eddig elegendő volt a büntetés végrehajtása alatti kifogástalan magatartás, vagyis aki betartotta a szabályokat, azt a bv. bíró jellemzően eggyel enyhébb fokozatba helyezte.

Mostantól ennél több kell. A bíróságnak ezentúl a magatartás mellett figyelembe kell vennie az elítélt személyiségét, előéletét, egészségi állapotát, az elkövetett bűncselekményt, a büntetés hosszát és azt, hogy a büntetés elérte-e a célt, vagyis vissza akar-e illeszkedni az elítélt a társadalomba, újabb bűncselekmény elkövetése nélkül.

Igaz, hogy ezentúl megfellebbezhetem a különleges biztonságú zárkába helyezésemet?

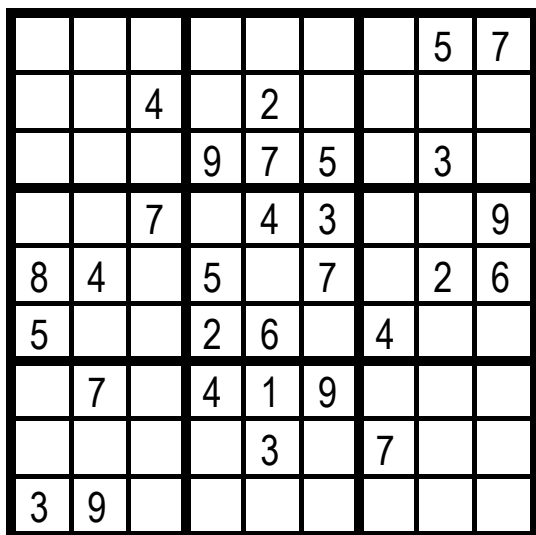
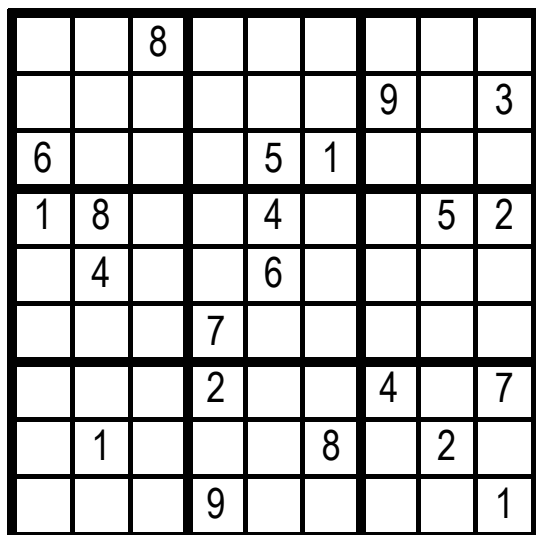
Igen. A különleges biztonságú zárkába helyezés, vagy annak meghosszabbítása ellen a bv. bíróhoz lehet fellebbezni, amit a bíró öt napon belül bírál el.

Ugyanez a szabály vonatkozik a különleges biztonságú körletre helyezés elrendelésére és meghosszabbítására is.

(Sorozatunkat a következő számban folytatjuk.)

Sudoku

Tudta-e?

VIII. Henrik uralkodása és feleségei

1491. június 28-án született VIII. Henrik, az ellentmondásos személyiségű, reneszánsz műveltségű, ám könyörtelen Tudor-házi uralkodó. Bátyja halála után koronázták meg, majd elvette annak feleségét, Aragóniai Katalint. A kiváló diplomata, Wolsey bíboros segítségével Anglia hamarosan nagyhatalommá vált. Mivel Katalin nem szült fiút trónörökös, Henrik érvényteleníteni akarta a házasságukat. Az érvénytelenítést nem sikerült a pápánál elérni, ezért szakított a katolikus egyházzal, és megalapította a maga vezette anglikán egyházat, a bíborost pedig kivégeztette. Ezek után feleségül vehette Boleyn Annát. Miután ő sem szült fiút, boszorkányság és felségárulás vádjával lefejeztette második feleségét.

(A király történetét következő számunkban folytatjuk.)

Az oldal a rejtvenybirodalom.hu hozzájárulásával készült.

Viccek

Vádlott:

– Bíró úr, én nem részeg voltam, csak ittas.

Bíró:

– Ebben az esetben nem egy hónapra ítélem el, csak harminc napra.

Nagyapó állandóan a régi szép időköt emlegette, különösen azért, mert olcsóbb volt az élet. Így sóhajtozott:

– Amikor kisgyerek voltam, anyám elküldött a boltba, és két vekni kenyeret, 6 almát, egy szál kolbászt, két liter tejet és még újságot is tudtam venni, összesen 100 forintból! – Majd hozzátette: – Ez ma már lehetetlen, a kamrák mindenütt ott vannak!

– Papa! Papa! – kiabál a fiú a kertből. – Most lopták el a kocsinkat!

– Láttad, ki vitte el?

– Igen!

– Felismernéd?

– Nem, de felírtam a kocsni rendszámát.

A bírósági ítélethozatal után odaszól a visszaeső vádlottnak:

– Remélem, ez volt az utolsó alkalom, hogy itt találkoztunk!

– Miért, nyugdíjba készül a bírósági úr?

Pierluigi Collina, a sápmester

Aki kicsit is szereti a focit, biztos hallott már az elmúlt néhány év legjobb játékvezetőjéről, az olasz Pierluigi Collináról. Hitvallása szerint ahhoz, hogy jól tudja irányítani a mérkőzést a lehető legtöbb információval kell rendelkeznie a mérkőző két csapatról, az edzőkről és a játékosokról is. Egyszer feltekint neki a következő kérdést: Mit gondol, melyik élete legnehezebb mérkőzése? Helyes megfektésként a - humortól sem mentes - választ olvashatjuk.

MEGFEJTÉS	... ME TANGEREI NE ILLESS ENSEM!	GÖLEM EGYENMŐ HANGZÓI!	RÉGIESEN	GYORSULÁS JELE	TÖRÖK EZER	CSODÁLKOZÓ HANG D-AMERIKAI INDIÁN
LEVÉLEN AJÁNLOTT				RÓMAI 500	SÓDER	
ALKALMAZKODÓ						
HANGNEM				DUZZAD	FÖLD MAGJÁNAK RESZE	FECSE-FARKI KERESKEDES
BENYOMÁS					TALAJ RESZEI	TALAJMŰVELŐ ESZKÖZ
KÖNYAI HOSSZ-NÉRTÉK		ISAAC ASIMOV BAZÍSA				TÉRFOGAT JELE
SZÓRÁBA		KIACAPATATN				ÓVODA
	HARAGRA LOBBAN					CSÓNÁK TESTE
MAGYAR TÁVIRATI IRODA	FÖLD-BIRTOK		SZÁRMAZAS	TELEVÍZIO		
CSINOS			AMPER	EGRI SPORT-KLUB NÉVBETŐI	PALINDROM FÉRFI NÉV FÁZKA VÉGEN!	INDITÉK
ZSEBÉBŐL KIHÚZ						ÜTE SZÉLEI
BATOR-KODIK		INDIÁN NÉP	RÓMAI ÖT			NEUTRON
						ÍZ VÉGI
●	A					